31/12/2018

Τα πρωτοχρονιάτικα έθιμα της Δερβιτσάνης

/ Ομογένεια

Καθ’ όλη την εορταστική περίοδο του Δωδεκαημέρου, η Δερβιτσάνη και ευρύτερα η βόρεια – Ήπειρο, αναβιώνει μια σειρά από έθιμα τα οποία σχετίζονται κατ’ ένα μέρος τους με την αρχαία ελληνική παράδοση, με αποκορύφωμα το πάντρεμά της στην ορθόδοξη και βυζαντινή παρακαταθήκη των Πατέρων της Εκκλησίας.

Οι ετοιμασίες για τη μεγάλη ημέρα της Πρωτοχρονιάς ξεκινάνε κατά τη διάρκεια των ημερών που έπονται των Χριστουγέννων. Με επίκεντρο την εορτή της Περιτομής του Χριστού και τη μνήμη του Αγίου Βασίλειου, επισκόπου Καισαρείας, οι Ηπειρώτες της Δερβιτσάνης εφοδιάζουν τα σπιτικά τους με τα απαραίτητα εδέσματα και κυρίως το χοιρινό κρέας ή το κοτόπουλο, το οποίο θα χρησιμοποιηθεί στην παρασκευή της ηπειρώτικης Βασιλόπιτας. Πράγματι, μιλάμε για μια αλλιώτικη «ιερή τελετουργία», με τις γυναίκες να ανοίγουν φύλλα στο σουφρά*, έπειτα να τα ψήνουν στη φωτιά, να καθαρίζουν τα κρεμμύδια και να ετοιμάζουν το σινί* όπου θα ρίξουν την Πίτα. Βέβαια δεν ξεχνάνε ποτέ το «φλουρί» της…

Όσο για τα κάλαντα, τα παιδιά ακολουθούσαν την τακτική των Χριστουγένων, λέγοντας τα «Κόλιαντα», ή προσέθεταν και το «Αρχιμηνιά κι αρχή χρονιά…»

Τα παλαιότερα χρόνια, την παραμονή όλες οι οικογένειες της Δερβιτσάνης κάθονταν μαζεμένες κοντά στο τζάκι ή στην «ομπλή» όπως λέγονταν στο χωριό μας η εστία θέρμανσης, αφού πρώτα έβαζαν πολλά ξύλα για να ζεσταθεί καλά το σπίτι. Έπειτα ο αρχηγός της οικογένειας, ο οποίος στις περισσότερες περιπτώσεις ήταν ο πάππος, έπαιρνε το «κοφτανέτσι», ένα είδος αγκαθωτού φυτού και με τη σειρά έριχνε από ένα φύλλο του να καεί σ’ένα καυτό μαυρούκι*, λέγοντας το όνομα του κάθε μέλους της οικογένειας. Αν το φύλλο έτριζε και αναπηδούσε προς τα πάνω, αυτό σήμαινε ότι το νέο έτος για το συγκεκριμένο άτομο θα κυλούσε ευχάριστα και θα είχε πολλή τύχη. Στο τέλος ο πάππος έριχνε όλο το κοφτανέτσι στη φωτιά.

Επίσης ανήμερα της Πρωτοχρονιάς όλοι φρόντιζαν ειδικά τον εαυτό τους, φορώντας τα καλά τους ρούχα και πηγαίνοντας οικογενειακώς στην Εκκλησιά. Μόνον όσοι ήταν άρρωστοι δικαιολογούνταν και μπορούσαν να παραμείνουν στο σπίτι τους , περιμένοντας κάποιον να τους φέρει το αντίδωρο. Όλοι προσπαθούσαν να παραμείνουν χαμογελαστοί και γλυκομίλητοι, μιας και πίστευαν πως έτσι θα κυλούσε για εκείνους το υπόλοιπο έτος.
Μην ξεχνάμε πως την Πρωτοχρονιά γινόταν και η «τελετή» του Ποδαρικού, μιας και οι επισκέψεις στους συγγενείς ήταν υποχρεωτικές. Όταν ο επισκέπτης πλησίαζε την πόρτα του σπιτιού των συγγενών του, εισέρχονταν με το δεξί του πόδι για να τους πάνε όπως έλεγαν, όλα “δέξα”.

*σουφράς = ξύλινη επιφάνεια όπου ανοίγονται τα φύλλα για τις πίτες
*σινί = μεγάλο ταψί από χαλκό ή αλουμίνιο
*μαυρούκι = μαυρόπετρα

Πηγή: **dervitsani.gr**